

ALLIANCE NUMISMATIQUE EUROPÉENNE
EUROPEES GENOOTSCHAP
VOOR MUNT- EN PENNINGKUNDE
FONDATEURS — STICHTERS

RENÉ DE MARTELAERE

ANTOINE VANDEN BRANDE

314, avenue Gitschotel, BORGERHOUT-ANVERS (Belgique) Tél. 39.17.51

Juillet 1954

— 7 —

Juli 1954

L'ATELIER MONETAIRE D'ANVERS

(suite)

En cuivre le monnayage des Etats comporte le liard, la pièce de 3 mites de Flandre, le gigot ou negenmanneke.

En 1580, on trouve la couronne d'or Philippus, de type royal. Au droit : croix fleurdelisée, entourée de deux lions et de deux briquets et nom de Philippe II. Au revers, l'écu du roi d'Espagne accosté de P - P. Légende : DOMINVS MIHI ADIVTOR.

Dès 1581, on se remit à frapper des daldres Philippus de type courant. Ces pièces portent la légende : DOMINVS MIHI ADIVTOR.

En 1582, on frappa à Anvers des couronnes d'or de France, au nom du duc François d'Alençon. On voit au droit l'écu couronné de François d'Alençon. AETERNVN MEDITANS DECVS. 1582 (aspirant à une gloire éternelle). Le revers porte une croix fleurdelisée cantonnée de deux F et de deux lions. Légende : FRAN F FRAN FRA VNIC REG D G DVX BRA (Franciscus, filius Franciae, frater unicus regis, Dei gratia dux Brabantiae, François de France, frère unique du roi, par la grâce de Dieu duc de Brabant).

Sous le gouvernement de François d'Alençon, on frappa aussi des demi-écus d'argent portant un double F.

Le duc d'Anjou étant mort le 1er juin 1584, les Etats de Brabant reprirent l'autorité.

En 1584, on rencontre pour Anvers de lourdes pièces d'argent du poids d'un double écu Philippus, portant les légendes : MONETA DVCATVS BRABANTIAE - ORDINIBVS JVBENTIBVS. 1584. (monnaie du duché de Brabant - frappée sur l'ordre des Etats). Au droit, un lion assis sous un dais gothique ; au revers, l'écu au lion de Brabant. SYMBOLVM INTERREGNI. (Interrègne).

En 1584 et 1585, on trouve des lions d'or (gouden leeuw) au lion assis sous un dais gothique. MO - BRA - ANTIQVA VIRTUTE ET FIDE. (monnaie de Brabant. Par l'antique courage et fidélité). Au revers, sur une croix feuillée, un écu à 7 quartiers, de l'antique Maison de Bourgogne. DIT NOMEN DOMINI BENEDICTVM.

Le demi-lion d'or, 1584, est aux mêmes types. Cette monnaie connue à un seul exemplaire fait partie du Musée de la Ville d'Anvers.

Le daldre de Brabant ou Ecu Robustus, en argent, montre au droit l'écusson au lion entre B - B et au revers un guerrier à l'antique. On lit au revers la légende : CONFORTARE ET ESTO ROBVTVS (Prenez courage et soyez forts).

Signalons ici une curieuse pièce de 5 sous, 1584. Au droit : écu couronné au lion de Brabant sur une croix feuillée. MONETA DVCATVS BRABANTIAE. 1584. Le revers porte une croix fleuronée, cantonnée des écus de Louvain, Anvers, Bruxelles et Bois-le-Duc. CONFORTARE ET ESTO ROBVTVS.

Le 17 août 1585, Anvers se rendit à Alexandre Farnèse.

Mentionnons ici une curieuse médaille-monnaie en argent du poids de 61 g 5. Elle ne porte pas de marque d'atelier. A. de Witte la croit cependant frappée à Anvers, « dont l'hôtel monétaire était le mieux en

état de produire des pièces de luxe ». Le droit porte le buste cuirassé et couronné de Philippe II. Au revers, on a l'écu couronné d'Espagne, portant sur le tout les armes de Portugal et entouré du collier de la Toison d'or. DOMINVS MIHI ADIVTOR. Un exemplaire en or de cette médaille-monnaie fait partie de la collection Vte B. de Jonghe.

Après la capitulation d'Anvers, le monnayage royal antérieur fut repris, et dura jusqu'en 1600. On a ainsi des demi-réaux et des couronnes d'or. En argent : des daldres Philippus, des demi-daldres, des cinquièmes de daldre. Les dixièmes de daldre Philippus comportent deux types, suivant que la tête du roi est à droite ou à gauche. On a aussi des vingtièmes de daldre. En billon : des pièces de quatre sous. Droit : croix de S. André. Revers : écu à 5 quartiers accosté de P - P. DOMINVS MIHI ADIVTOR. Le double sou, en billon, porte au droit une croix à triple bande portant en cœur un lion. Au revers, un écu couronné, à 5 quartiers. DOMINVS MIHI ADIVTOR. Le liard, de cuivre, au buste couronné du roi, a au revers un écu à 5 quartiers, sommé d'une couronne. Les negenmanekes de cuivre sont de deux types. Le premier type porte au droit le buste du roi et au revers l'écu couronné à 5 quartiers. Le second type montre au droit une croix de S. André ayant en cœur un briquet. Le revers porte l'écu couronné à 5 quartiers et la légende : DOMINVS MIHI ADIVTOR.

Dès la seconde année du règne des Archiducs (1598-1621), on émit de leurs espèces. Sous Albert & Isabelle, l'atelier d'Anvers fut le plus actif du pays. Les produits de cet atelier sont d'une fabrication plus soignée que ceux des autres officines monétaires du duché. Les monnaies des Archiducs ont été les plus magnifiques de toutes celles de nos Souverains. Il en a été forgé une quantité prodigieuse. (Manuscrit Van Heurck).

Les Archiducs supprimèrent complètement sur leurs monnaies toute inscription religieuse.

On divise les espèces frappées sous leur règne en deux grandes classes. Le second système prit naissance en vertu de l'ordonnance du 3 avril 1612.

A suivre.

F. BAILLION

LES DIFFERENTS DES ATELIERS MONETAIRES

(suite)

ATELIERS FRANÇAIS (suite)

I — Limoges de 1539 à 1837
 K — Bordeaux de 1539 à 1879
 L — Loches vers 1422
 L — Bayonne de 1539 à 1837
 LA — Laon, pendant la Ligue
 LL — Lille en 1685
 L couronné — Lille en 1683
 M — Montaignu vers 1422
 M — Toulouse de 1539 à 1837
 m — Montferrant vers 1422
 MA entrelacés — Marseille de 1786 à 1857
 N — Niort vers 1422
 N — Montpellier de 1539 à 1794
 O — Orléans vers 1422
 O — St. Pourçain de 1539 à 1549
 O — Moulins de 1549 à 1555
 O — Riom de 1555 à 1572
 O — Clermont de 1572 à 1594
 P — Parthenay vers 1422
 P — Dijon de 1539 à 1772
 Q — Chalons-sur-Marne de 1539 à 1590

Q — Narbonne de 1700 à 1710
 Q — Perpignan de 1710 à 1837
 R — Villeneuve St. André de 1539 à 1546
 R — Nîmes de 1655 à 1658
 R — Orléans de 1700 à 1799
 S — Saumur vers 1422
 S — Sens vers 1422
 S — Troyes de 1539 à 1679
 S couronné, Troyes de 1679 à 1690
 S et la sainte ampoule, Reims de 1679 à 1772
 T — Sainte Ménéhould de 1439 à 1540
 T — Nantes de 1599 à 1837
 V — Amiens de 1571 à 1578
 V — Troyes de 1690 à 1772
 V — Toulouse de 1803 à 1810
 W — Lille de 1693 à 1857
 X — Villefranche de Rouergue de 1539 à 1548
 X — Aix de 1548 à 1578
 X — Amiens de 1578 à 1772
 Y — Bourges de 1539 à 1772
 Z — Grenoble de 1539 à 1772
 & — Provence en 1539
 & — Aix de 1544 à 1786
 9 — Rennes de 1539 à 1772
 99 — Nantes de 1539 à 1596
 ft — Marseille de 1539 à 1542
 étoile — Nevers de 1422 à 1453
 étoile — Chambéry en 1539
 monde surmonté d'une croix : Montélimar de 1539 à 1594
 Ovale surmonté de 3 étoiles - Crémieu de 1539 à 1548
 écusson coupé en huit quartiers — St. Palais de 1589
 vache — Pau de 1589 à 1794
 4 croisettes — Marvejols en 1418
 agneau pascal — Amiens de 1422 à 1453
 Losange — Arras de 1420 à 1453
 deux C dos à dos OC — Besançon de 1693 à 1772
 Trèfle — Lyon vers 1422
 Trèfle — Arras entre 1420 et 1453
 Fer de moulin — Auxerre de 1422 à 1453
 Croissant — Chalons-sur-Marne de 1422 à 1453
 Véronique — Dijon de 1422 à 1453
 Saint-Suaire — Dijon de 1422 à 1453
 racine — Le Mans de 1422 à 1453
 couronne — Paris de 1422 à 1436
 2 fleurs de lys — St. Lô de 1420 à 1448
 Molette — St. Quentin de 1422 à 1453
 Léopard — Rouen de 1422 à 1448
 Rose — Troyes de 1422 à 1453

MONNAIES FRANÇAISES FRAPPEES A L'ETRANGER.

Pour des raisons diverses un certain nombre de monnaies françaises ont été frappées à l'étranger. Voici les différents figurant sur ces monnaies :

B dans un cercle — pièces de 50 centimes frappées par la monnaie de Bruxelles en 1929, pendant la grève de la monnaie de Paris.

B et un gland, monnaies frappées à Bologne de 1806 à 1813

CC — monnaies frappées à Gènes en 1803

CL et une proue, frappe de Gènes entre 1811 et 1814

G — Genève, atelier fermé en 1804

G et un lion Genève entre 1799 et 1805

M et une coupe — Milan entre 1804 et 1814
R couronnée et une Louve — Rome entre 1811 et 1814
A Suivre.

J. FORIEN DE ROCHERNARD.

LE COIN DES CHERCHEURS

M. J.M. GYSELINCK.

Les collectionneurs qui possèderaient la pièce de 1 franc nickel 1933 (allégorie « La Belgique pansant ses plaies ») légende flamande, sont priés de bien vouloir, à titre purement documentaire, me le signaler. Merci d'avance.

LE COIN DES COLLECTIONNEURS

Liste de M. ANDRE-RICHARD, 4, Avenue de la Marne, ALGER, Serais reconnaissant aux membres qui pourraient me procurer des médailles satiriques hollandaises dirigées contre Louis XIV et plus spécialement celles se rapportant aux Barbaresques. D'une façon générale je m'intéresse à tout ce qui se rapporte à l'Afrique du Nord française.

Liste de M. B. IHLER, LAMORICIERE (Oran-Algérie). Je puis procurer en état FDC les dernières pièces d'argent de 200 et de 100 francs en circulation au Maroc français depuis quelques mois. Je désirerais les échanger contre des pièces d'argent de tous pays mais particulièrement Nord Est de l'Europe, d'une valeur de 300 Frs. fr. ou 50 Frs. B.

Liste de M.E. BOUQUIAUX, 47, rue Longue Monnaie, GAND (Belgique): Présente quelques séries 5 différentes monnaies guerre 1914 émises par la ville de Gand, pour frs. 40,— la série franco.

Liste de M.F. WICTOR, 56, rue Henri VII, LUXEMBOURG (Grand-Duché): A vendre ou à échanger différents lots de papier-monnaie Notgeld de 50 à 3000 diff. classés en env. ou album dans l'ordre alphabétique.

NOUVELLES DES SECTIONS

SECTION DE BORDEAUX. — Séance du 25 avril 1954.

Membres présents : MM. BASTIDE, TAILLEFER, DUCASSE, MANDRE, DUGROS, VACHON, BRUILL, KERTIGHIAN. Excusés : MM. LATASTE, MESNARD et SAUBUSSE.

Monsieur Bastide donne lecture des prix d'adjudication aux diverses ventes Bourgey à Paris.

Monsieur Dugros présente ensuite une très belle série de monnaies belges, des Pays Bas espagnol et autrichien, notamment un ducaton de Philippe II frappé à Anvers, ainsi que les lions d'argent et de bronze frappés à Bruxelles.

Après cette présentation Monsieur Taillefer fait un exposé sur les divers modes de numération chinoise.

EXPEDITION DES BULLETINS

Depuis plus de deux ans, Madame BAILY de Bruxelles s'occupait de cette tâche ingrate, mais pour des raisons personnelles, elle a dû l'abandonner.

Monsieur Ivo SUETENS a bien voulu reprendre cette besogne et son premier soin a été d'étudier l'envoi du bulletin par enveloppe plus grande. Cette réalisation deviendra effective dans deux mois.

Toutes réclamations ou observations relatives à l'envoi des bulletins doivent être adressées à Monsieur Ivo SUETENS, 48, Te Boelaerlei, BORGERHOUT-ANVERS (Belgique).

DE PORTRETWAARDE VAN DE VROEG-MIDDELEEUWSE DUITSE MUNTEN

(Vervolg 1)

Zoals reeds gezegd verschijnen dus onder Otto I de eerste munten met beeldenaar, die we als het ware kunnen betitelen als « schuchtere » portretpogingen. Meer nog, het zijn stukken die niet langer aanknopunten hebben met de Karolingisch-Romeinse traditie, maar met recht als Duits kunnen betiteld worden. Dit is zeer gewichtig. Immers, we hebben bij deze munten de gelegenheid de ontwikkeling van de relatief nog onbeïnvloede Duitse realiteitszin van nabij gade te slaan. In tegenstelling daarmee zien we dat in de portretschilderkunst, zelfs in de minderwaardigste produkten, toch nog steeds een zucht naar de antieke geest te bemerken blijft. Dit verklaart dan ook het feit dat ongeveer in dezelfde tijd, waarin portretminiaturen van Otto III van werkelijke kunstvaardigheid getuigen, die zelfs gedeeltelijk in de ganse vroege Middeleeuwen niet overtroffen werd, zulke ruwe pogingen voorkomen in de muntkunst. Zo komt het ook dat we bij de Otto-munten, die we als portret willen doen gelden, in het beste geval slechts op één mogelijk herkenningsteken kunnen wijzen, namelijk de baard. Mogelijkheid bestaat ook, dat de baard hier slechts een toevallig herkenningsteken is. Dit is natuurlijk iets, waar we slechts kunnen naar raden. Onder Otto II en Otto III blijft de toestand vrijwel ongewijzigd, alleen zien we het aantal muntplaatsen toenemen. Straatsburg, Regensburg, Salzburg, Augsburg, Metz, Keulen, Trier, Verdun, Hoes, Basel, Chur, Zürich, Breisach en Spiers worden aangevuld met Worms, Würzburg, Magdeburg, Halberstadt, Quedlinburg, Hildesheim, Remagen, Deventer, Dortmund, Andernach, Toul, Luik en Konstanz. Deze toenemende muntactiviteit, met een verhoogd gebruik van koppen in plaats van schrift op de munten, beduidt evenwel nog geen groei van de portretactiviteit. De weinige bisschoppen die toen reeds muntrecht verworven hadden, bedienden zich nog niet van hun beeld op de munten. Volgens Dannenberg, die we hier volledig bijtreden daar we geen er van afwijkende factoren hebben kunnen ontdekken, is Duitsland, Friesland en Beieren uitgezonderd, nog tot in de tijd der Hohenstaufen een tamelijk één geheel, zodat eerst in de 12e eeuw een onderscheid per landstreek geboden is. Dit onderscheid vindt meest zijn oorzaak in de fabrikatieverschillen die in deze eeuw optreden in de verschillende muntwerkplaatsen. We schrijven hier echter geen muntgeschiedenis, dat zullen we aan meer bevoegden overlaten. Daarom hebben lokale verschillen, die er in wezen geen zijn, voor ons geen belang. Meer nog, ze zouden slechts verwarring stichten bij het beschouwen van het beeld op zich zelve, indien we ze alle moesten onderzoeken.

In deze tijd van specialisatie moeten we van het principe vertrekken dat detailstudies uitsluitend betekenis hebben als vóórarbeid van een samenvattende synthese. Op zich zelf gezien echter, van hoger standpunt uit, zijn ze slechts als grondstof die slechts na verwerkt te zijn, in de opbouw kan dienstig zijn. Daardoor is het volgens onze mening gans verkeerd het hoofdbeeld uit te wissen door het te diep in detail treden, al is het dan ook nog met grote zaakkennis. Als onderzoeker heeft men natuurlijk de taak zich te verdiepen in elke bijzonderheid, maar men zou als een schooljongen handelen wanneer men de eigenlijke voorstelling door dit stoffenmateriaal liet verdringen. Het is ons doel niet te schrijven voor philologen of « detailwendelaars ». Het zou slechts een zwakke uitkomst zijn voor hen die het aan overzicht ontbreekt, of voor hem die door de vele bomen het woud niet ziet ! Daarom kunnen we enkel acht slaan op lokale verschillen of individuele varianten wanneer zij op zicht van de voor de hand liggende ontwikkeling afwijken, bijvoorbeeld waar op één plaats en van dezelfde hand werken ontstaan die volledig uit het

kader schijnen te vallen. Bij dit onderzoek gaat het niet om een oplossing in verschillende bakjes of reageerbuisjes, maar wel om de samenvatting tot één geheel. De differentiëring dient aan de integratie ondergeschikt te worden. Meer nog, bij het voor ons liggende doel is slechts de laatste van belang. Zo niet zou ons doel niet beperkt blijven tot de geschiedenis van het muntportret in een zekere periode, maar zou de geschiedenis worden van bepaalde muntplaatsen en in deze dan weer van bepaalde stempelsnijders. Uiteindelijk zouden we elke munt afzonderlijk monografisch kunnen behandelen. Onze opgave echter bestaat in het zo duidelijk mogelijk naar voor brengen van de werkelijk karakteristieke en algemene punten. Slechts in de gedachtenwereld van wiskundigen en abstracte denkers zouden twee zaken te vinden zijn die nauwkeurig hetzelfde zijn.

Zoals reeds gezegd blijft de portretwaarde der munten van de Otto's beperkt tot dat éne herkenningspunt, de baard. Tot zo ver is er bij Otto III beslist vooruitgang. Waar bij hem de gladde kin de regel vormt, kunnen we bij de munten van Otto I er slechts vier met baard aanwijzen. Slechts Dannenberg Nr 339, een Keulse en Nr 560, een Deventer munt, tonen Otto III met een baard, terwijl al de anderen hem zonder baard voorstellen wat er op wijst dat men wist, minstens van horen zeggen, dat er slechts een jongeling op de troon zat. In Luik (Nrs 192 en 193), Hoi (Nrs 223 en 224, de laatste een opvallend mooie munt, die de kop van de keizer op een praktisch klassieke wijze weergeeft), Maastricht (Nr 239, eveneens opmerkelijk goed), Visé (Nr 267), Keulen (Nrs 338, 340 en 341), Würzburg (856a van plaat 106, een ongelooflijk ruw stuk), Straatsburg (Nrs 934-943, waarvan 938 werkelijk mooi en 936 met kleine snor) en Villingen (Nr 954 met afschuwelijk hatelijke neger-trekken) werd de baardeloosheid van de jonge vorst in acht genomen. Hierbij hebben we enkel de meest merkwaardige aanmuntingen genoemd, waarnaast dan nog de overtalrijke « Adelheitsmünzen » mogen gesteld worden over wie de meningen enorm verschillen en die buiten het bestek van deze verhandeling vallen ^o). Het zeer mooie stuk van Hoi (Nr 224) toont zeer zeker meer portrettrekken, maar we zullen ons hierdoor niet tot voorbarige besluiten laten leiden. Meer waarschijnlijk is het, dat de maker van dit werk een bijzonder op de voorgrond tredend kunstenaar was. Het is ook niet uitgesloten dat hij zich in dit werk door een antiek stuk heeft laten inspireren. We mogen niet uit het oog verliezen dat de stempelsnijkunst een veel hogere individuele begaafdheid vereist dan dit het geval is bijvoorbeeld in de schilderkunst. Zoals we zagen getuigen de produkten van hetzelfde muntatelier van een zeer overeenstemmende geest, wat niet kan gezegd worden van dezelfde muntplaats waar overeenstemming slechts in zeer zeldzame gevallen voorkomt. Bij nader onderzoek zal men dan nog vaststellen dat de oorzaak daarvan niet aan de plaatselijke traditie is toe te schrijven, doch eerder aan dezelfde vervaardiger of diens leerlingen, ofwel inspiratie bij eendere munten.

(vervolgt)

Ivo A. A. Suetens.

VOOR ONZE BIBLIOTHEEK

Van ons ijverig medelid, Dr. Arnold Keller, ontvingen wij voor de bibliotheek van ons Genootschap nogmaals twee van zijn nieuwe werken: « DAS NOTGELD VON 1848-1869 IN OESTERREICH UND UNGARN » en « NACHTRAG ZUM KATALOG DEUTSCHE KLEINGELDSCHNEIDUNG 1916-1922 - 2. TEIL - SERIENSCHNEIDUNG ».

Wij danken hem zeer hartelijk voor dit milde gebaar.

^o Adelheitsmünzen: Zie Dannenberg blz. 450, 832, 958 en Menadier blz. 170.

NIEUW WERK VAN Dr. A. KELLER

Zonder verpozen zet Dr. Arnold KELLER zijn grote taak voort en zo zond hij weer een nieuwe catalogus in het licht. Onder de titel « DAS NOTGELD VON 1848-1869 IN OESTERREICH UND UNGARN » voert hij ons binnen in een gebied, dat ons voorheen gans onbekend was. Terecht zegt hij in het begin van zijn voorwoord, dat gewoonlijk en verkeerdelijk het papiergeld als een verschijnsel uit de 1ste Wereldoorlog beschouwd wordt, vooral omdat er toen zoveel van dit ersatzgeld in omloop kwam. Hij toont echter aan, dat ook in vroegere tijden dit noodgeldverschijnsel zich voorgedaan heeft als o.m. in Oostenrijk en Hongarije in de jaren 1848-1869.

In zijn doorkneet voorwoord van 21 blz. geeft hij, als wij het van hem gewoon zijn, weer een zeer compleet beeld van al de aspecten van deze uitgaven. Na een uitgebreide bibliographie volgt dan over 41 blz. de catalogus van al het bekende noodgeld uit die periode, niet alleen van het papier, maar ook van de stukken in katoen, linnen, leder en uit metaal. Zo werd ook dit nieuwe werk voor de verzamelaars van noodgeld weerom een kostbare bron van inlichtingen. (Prijs DM. 7,— inclusief porto en verpakking).

*

Dat men in een catalogus wel haast nooit de ideale volledigheid bereiken kan, blijkt uit het feit dat Dr. KELLER nu reeds een « NACHTRAG ZUM KATALOG DEUTSCHE KLEINGELDSCHNEIDUNG 1916-1922 - 2. TEIL - SERIENSCHNEIDUNG » uitgeven moest (15 blz. Prijs DM. 1,70 inclusief porto en verpakking).

Bij het verschijnen van de catalogus (zie maandblad December 1953, blz. 99) zijn talrijke verzamelaars natuurlijk hun bezit gaan ordenen en vergelijken. Zij vonden daarbij nog tal van biljetten en voornamelijk varianten, die in de catalogus niet beschreven waren. Hierover werd de schrijver natuurlijk van verschillende zijden ingelicht en zo kan men deze eerste (?) aanvulling beschouwen als een goed voorbeeld van spontaan groepswerk.

J.M.

DE TENTOONSTELLING TE BERGEN

Naar aanleiding van wat we hierover in het maandblad van Mei (blz. 46) reeds schreven, vroegen wij aan het Gemeentebestuur van Bergen om nadere inlichtingen. Hieruit blijkt dat er inderdaad 12.500 munten en medailles op de voornoemde tentoonstelling te zien zijn.

Deze verzameling is afkomstig uit een legaat van wijlen de Heer Henri Glépin, die op 2 April 1898 te Bergen overleed. Volgens het oordeel van de Heer Marcel Hoc, gewezen Conservator van het Penningkabinet te Brussel, thans Hoofdconservator van de Koninklijke Bibliotheek, vormt zij één der schoonste en interessantste collecties uit ons land. Sedert 1945 werd zij met zorg geklasseerd en was dan ondergebracht als Penningkabinet in de « Musées du Centenaire » (Jardin du Mayeur).

Verdeeld over 22 wandvitruines en 22 toonkasten is zij thans in haar geheel op de gelegenheidstentoonstelling in de Sint Joris Kapel ondergebracht. Zij bestaat uit munten en medailles van alle tijden en van alle landen en bevat o.m. 1.400 Romeinen, waarvan 400 in zilver. De medailles met betrekking op de stad Bergen vormen een schoon geheel en hierin zijn haast al de stukken aanwezig, die geslagen werden ter herinnering aan de inname van Bergen door Louis XIV in 1691.

Talrijke bijschriften laten de herkenning van de munten gemakkelijk toe en bovendien is iedere vitrine van een nota voorzien, die de inhoud ervan toelicht.

Van 17 April tot 19 September zal de tentoonstelling iedere dag van 10 tot 18 uur toegankelijk zijn tegen een inkomgeld van 10 Fr. Wij raden nogmaals onze leden aan om deze zomer eens naar Bergen te trekken. Buiten de tentoonstelling « ONBEKENDE KUNST- EN GESCHIEDKUNDIGE SCHATTEN UIT DE MUSEA », zijn er in de hoofdplaats van Henegouwen nog zeer diverse en rijke kunstschaten van andere aard te bewonderen, zodat men zich een bezoek aan deze stad zeker niet beklagen zal.

J.M.

NIEUWS UIT DE AFDELINGEN

AFDELING ANTWERPEN

Op Zaterdag, 15 Mei, kende de Afdeling Antwerpen de grote eer en het grote genoegen, de Heer Jacques SCHULMAN in haar midden te mogen begroeten. Vergezeld van zijn echtgenote was deze eminente numismaat naar Antwerpen gekomen om er voor deze bloeiende afdeling een spreekbeurt te houden. Naast talrijke leden uit het gewest waren er ook belangstellenden uit Brussel en Blankenberge aanwezig.

Nadat de Heer MERTENS allerlei mededelingen had verstrekt, stelde hij de spreker der maand voor en trok hierbij de volle aandacht op de zeer belangrijke rol in de numismatiek vervuld door deze figuur met internationale faam.

Aan de hand van een schone reeks stukken besprak de Heer SCHULMAN in het eerste deel van zijn voordracht de gelijkenis en het verschil tussen de munten uit de Noordelijke en de Zuidelijke Nederlanden sedert het Bourgondische tijdvak. Nadrukkelijk wees hij op de grote invloed, die hier meestal van het Zuiden uitging. Tal van benamingen der toenmalige munten werden hierbij toegelicht.

In het tweede deel van zijn spreekbeurt gaf hij dan een algemeen overzicht over de ontwikkeling van het Nederlandse muntwezen van de tijd der Merovingers tot aan de opkomst van de tegenwoordige gulden. Ter illustratie werden een paar zeer mooie filmstrips geprojecteerd, waarbij de spreker een uiterst leerzaam commentaar gaf.

Bij het einde van zijn spreekbeurt lieten de aanwezigen door een zeer nadrukkelijk applaus hun grote tevredenheid blijken en werd de Heer SCHULMAN door de secretaris hartelijk bedankt.

Als gewoonlijk werd er nog druk nagepraat en kende de ruilzitting een geanimeerd verloop.

AFDELING BRUGGE

Op Zondag, 24 April, hield de Afdeling Brugge haar vierde vergadering. De Heren BEERNAERT J., DENYS Ph., DIEPERINCK Alb., GUNYIS J., VAN HAECKE J., NUIJTENS M., MAES P. en WITTOUCK S. waren aanwezig.

Na het inleidingswoord werd door de secretaris Ph. DENYS een lezing gehouden met als onderwerp : « DE NOODMUNTEN VAN ANTWERPEN IN 1814 ». Spreker gaf een overzicht van het tijdperk waarin die munten hun ontstaan vonden. In Januari 1814 werd de Fransman Carnot, door Napoleon benoemd tot Gouverneur van Antwerpen. Na de troonafstand van Napoleon in April van hetzelfde jaar kwam Lodewijk XVIII aan het bewind en Carnot bleef nog steeds gouverneur.

Tijdens beide periodes werden de bekende noodmunten van 5 en 10 centiemen geslagen, waarover de spreker nog tal van bijzonderheden wist te vertellen.

Alvorens tot de ruilzitting en een gezellig praatje over te gaan werd nog een oproep gericht tot de leden uit Brugge en omgeving om de vergaderingen regelmatig bij te wonen, daar er steeds iets nieuws te leren is en er altijd mogelijkheid bestaat zich nieuwe munten aan te schaffen.